

Алън Ескенс

ЖИВОТЪТ, КОЙТО ЗАГЪРБВАМЕ

София, 2017

Преводът е направен по изданието:

Allen Eskens

The Life We Bury

Seventh Street Books, 2014

Всички права запазени. Нито една част от тази книга не може да бъде размножавана или предавана по какъвто и да било начин без изричното съгласие на издателство „Изток-Запад“.

Copyright © 2014 by Allen Eskens. All rights reserved.

© Галина Величкова, превод, 2017

© Фиделия Косева, корица, 2017

© Издателство „Изток-Запад“, 2017

ISBN 978-619-01-0132-1

АЛЪН ЕСКЕНС

ЖИВОТЪТ,
КОИТО
ЗАГЪРЪВАМЕ

Превод от английски
Галина Величкова





ЗАГЛАВИЯ ОТ СЕРИЯТА

„Творци на съвпадения“, Йов Блум

„Тежък дар“, Уилям Кент Крюгер

„Животът, който загърбваме“, Алън Ескенс

1.

Помня смътното усещане за ужас, което ме гнетеше в този ден, докато вървах към колата си, потиснат от лошо предчувствие – талазите му се завихряха над главата ми и се разбиваха в брега на вечерта на малки вълнички. На този свят има хора, които биха нарекли това усещане поличба, предупреждение от някакво вътрешно трето око, което вижда зад завоя на времето. На мен никога не са ми минавали такива. Но ще си призная, че е имало моменти, когато се сещам за този ден, и се чудя, ако орисниците наистина бяха прошепнали в ухото ми, ако знаех, че това кратко пътуване ще промени толкова много неща, дали щях да избира по-безопасен път? Щях ли да свърна вляво там, където тогава завих надясно? Или въпреки всичко щях да мина по пътя, който ме отведе до Карл Айвърсън?

Моите хора – „Минесота Туинс“ – трябваше в същата тази хладна септемврийска вечер да играят срещу „Кливланд Индианс“¹ в мач за шампионската титла в Централната дивизия. Съвсем скоро прожекторите на „Таргет Фийлд“ щяха да осветят целия западен хоризонт на Минеаполис, пронизвайки нощта като

¹ Американски бейзболни отбори. [Бележките под линия са на преводача.]

лъчи от Божията слава, но аз нямаше да съм там, за да ги видя. Още едно нещо, което не можех да си позволя като беден студент. Така че щях да стоя на пост пред вратите на бар „При Моли“ и да поглеждам крадешком към телевизора над бара, за да следя играта, доколкото мога, докато се взирам в рождени дати по шофьорските книжки и потушавам пиянски свади, което не ми беше мечтаната професия, но поне си плащах наема.

Интересно, че при срещите си с мен педагогическата съветничка от гимназията нито веднъж не спомена думата „колеж“. Вероятно подушваше паническата безнадеждност, здраво полепнала по дрехите втора употреба, които винаги носех. Може и да беше чула, че съм започнал работа в долнопробен бар с името „Клуб Пиедмонт“ още на другия ден щом навърших осемнайсет. Или, както аз лично предполагам, знаеше коя е майка ми и смяташе, че крушата не пада по-далеч от дървото. Както и да е, не я виня, че не виждаше у мен бъдещ студент. Честно казано, чувствах се много по-добре в мърлява дупка с евтино пиене, отколкото в мраморните академични зали, където пристъпвах патраво като в чужди обувки.

Този ден се метнах в колата си (двайсетгодишна ръждясала хонда „Акорд“), подкарах на юг от университета и се слях с трафика по И-35 в пиковия час, като слушах Алиша Кийс от надутите японски тонколони. Щом се качих на щатската магистрала, протегнах ръка към седалката до шофьора и затършувах из раницата си, докато най-сетне намерих листчето, на което бях записал адреса на старчески дом. „Не го наричай старчески дом – смъррих се. – Това е пенсионерски комплекс или център за възрастни хора, или нещо подобно.“

Ориентирах се някак из заплетените улички в предградията на Ричфийлд, докато най-сетне намерих табелата на входа на „Хилвью Манър“¹ – моята цел. Името на това място трябва да го е лепнал някой шегаджия. Нямаше и помен нито от хълмове, нито от величието, подобаващо на имение. Фасадата гледаше към оживен булевард с четири платна, а прозорците на задната стена – към жилищен квартал със стари порутени постройки. Но неподходящото название беше може би най-ведрият факт в битието на „Хил-

¹ *Hillview Manor* – имение с изглед към хълма (англ.).

вю Манър“ с неговите сивкави тухли, на места позеленели от мъха, с избуялите тук-там храсталаци и със синкавия като оксидирана мед мухъл, оброчил разкривените дървени рамки на прозорците. Сградата клечеше върху основите си като футболист в такъл¹ и изглеждаше също толкова страховита.

Щом влязох във фойето, в носа ме удари вълна от застоял въздух, пропит с острата миризма на антисептични мазила и урина, от която очите ми се насълзиха. Една жена с килната перука седеше в инвалидна количка и гледаше през мен, сякаш чакаше някой отдавнашен ухажор да се появи от паркинга и да я отведе някъде далеч. Като минавах край нея, се усмихна, но не на мен. В нейния свят аз не съществувах, така както в моя свят ги нямаше призраците от нейното минало.

Спрях, преди да се приближа до рецепцията, заслушан за последно в колебанията, които ми нашепваха да зарежа, докато е време, този курс по английски и да запиша нещо по-разумно, като геология или история.

Преди месец бях напуснал дома си в Остин, Минесота, измъквайки се като малко момче, което бяга от къщи, за да тръгне с циркова трупа. Без караници с майка ми, без да ѝ дам възможност да се опита да ме разубеди. Просто си стегнах багажа, казах на по-малкия си брат, че заминавам, и оставих бележка за мама. Докато успя да стигна до канцеларията, за да се запиша, всички прилични курсове по английски бяха запълнени и затова избрах този по писане на биографии, заради който щях да се окажа принуден да вземам интервю от напълно непознат. Дълбоко в себе си знаех, че причина за лепкавата пот, която сега избиваше на ситни капчици по слепоочията ми, докато пристъпвах из фойето, беше това домашно – заданието, което отлагах доста дълго. Просто си знаех, че с него ще си взема белята.

Рецепционистката в „Хилвю Манър“ – жена с ъгловато лице, остри скули, стегнато прибрана коса и дълбоко хлътнали очи, които ѝ придаваха вид на надзирателка от Гулаг – се наведе към мен и попита:

¹ Позиция в американския футбол, при която нападателят прикляка, за да подаде топката.

– Мога ли да ви помогна с нещо?

– Да – отвърнах. – По-точно, надявам се. Управителят тук ли е?

– Каквото и да продавате, не ни трябва – каза тя и лицето ѝ някак настръхна, докато се взираше в мен по-отблизо.

– Да продавам ли? – засмях се театрално и вдигнах ръце в помирителен жест. – Госпожо, та аз не мога и вода на жадния да продам.

– Е, не сте от обитателите, не сте от посетителите и със сигурност не работите тук. Какво остава?

– Казвам се Джо Талбърт. Студент съм в Университета на Минесота.

– И какво от това?

Погледнах табелката с името ѝ.

– Ами... Джанет... бих искал да поговоря с управителя за един проект, върху който работя.

– Нямаме управител – каза Джанет, докато се мъчеше да ме прикове с кривогледите си очи. – Имаме директорка. Госпожа Лорнгрен.

– Извинете – казах, като се опитвах да запазя любезното си изражение. – Може ли да говоря с вашата директорка?

– Госпожа Лорнгрен е много заета, а и моментът не е подходящ...

– Няма да ѝ отнема повече от минутка.

– Защо не ме запознаете с вашия проект, аз ще преценя дали си заслужава да безпокоим госпожа Лорнгрен.

– Едно задание от университета, по което работя – започнах, – за курса по английски. Трябва да интервюирам стар човек, възрастен, искам да кажа, и да напиша биография. Нали разбирате... да разкажа с какво се е борил и какъв път е избрал в живота си, за да стигне дотук.

– Вие писател ли сте?

Джанет ме огледа от глава до пети, сякаш отговорът беше във външния ми вид. Изпънах се по цялата дължина на моите близо сто и осемдесет сантиметра. Бях навършил двайсет и една и се бях примирил, че по-висок няма да стана – благодаря ти, Джо Талбърт-старши, където и по дяволите да си. И въпреки че наистина

работех като охрана по кръчмите, не бях като онези грамадни биячи, които човек очаква да види пред входа на бара. Всъщност като за охранител бях по-скоро дребничък.

– Не – казах. – Не съм писател, просто студент.

– Да не би да ви карат да пишете цяла книга за училище?

– Не. По-скоро нещо средно между съчинение и кратка биография – казах и се усмигнах. – Някои от главите трябва да са почти като план конспект: само увод и заключение, а между тях, просто няколко повратни точки. Но повечето трябва да разказват моменти от живота му. Доста сериозен проект е.

Джанет сбърчи чипия си нос и поклати глава. После, явно убедена, че нямам намерение да им продавам каквото и да е, вдигна слушалката на телефона и заговори с приглушен глас. Не след дълго от коридора зад рецепцията се приближи жена със зелен костюм и застана до Джанет.

– аз съм директор Лорнгрен – обяви жената, високо вдигнала глава, сякаш балансира чаша за чай на темето си. – Мога ли да ви бъда полезна?

– Надявам се.

Поех си дълбоко въздух и повторих историята си.

Лицето на госпожа Лорнгрен изглеждаше озадачено, докато тя се опитваше да проумее моето обяснение. После каза:

– Защо дойдохте тук? Нямате ли родител или баба, или дядо, които да интервюирате?

– Нямам роднини наблизко – отвърнах.

Това беше лъжа. Майка ми и брат ми живееха на два часа път от тук, на юг от Туин Ситис, но дори и кратко посещение в дома на майка ми би било като разходка сред поле, обрасло с тръни. Никога не бях виждал баща си и няхах никаква представа дори дали още петни земята. Но все пак знаех името му. На майка ми ѝ беше хрумнала гениалната идея да ме кръсти на него с надеждата, че чувството на вина може да накара Джо Талбърт-старши да се свърти за по-дълго и кой знае, дори да се ожени за нея и да ги издържа с малкия Джоуи. Не се бе получило. Мама пробва пак, когато се роди малкият ми брат – Джереми, – със същия успех. Докато растях, постоянно ми се налагаше да обяснявам факта, че

името на майка ми е Кати Нелсън, моето е Джо Талбърт, а брат ми се казва Джереми Нейлър.

Колкото до бабите и дядовците, единственият, с когото някога съм общувал, беше бащата на майка ми, дядо Бил – обичах го този човек. Беше тих, умееше да прикове вниманието ти само с поглед или кимване, човек, надарен с равни части сила и нежност, които носеше не като евтини шуби, навлечени една връз друга, а сякаш бяха едно цяло – палто от фина кожа. Имаше дни, в които търсех спомена за него, когато се нуждаех от мъдростта му, за да се справя с приливите и отливите в живота си. Но имаше и нощи, в които звукът на дъжда, който плющи в стъклата на прозорците, се процеждаше в подсъзнанието ми и той ме спохождаше в сънищата ми – сънища, на края на които неизменно се изправях рязко в леглото си, плувнал в студена пот, а ръцете ми трепереха от спомена за това, как го гледах, докато умираше.

– Съзнавате, че това е болнично заведение, нали? – попита госпожа Лорнгрен.

– Тъкмо затова дойдох тук – казах. – При вас има хора, които са преживели изумителни неща.

– Така е – каза тя и се наведе над плота, който ни разделяше. В близък план виждах бръчиците, които се спускаха от ъгълчетата на очите ѝ и набраздяваха устните, като пукнатини по дъното на пресъхнало езеро. А и усещах слабия аромат на уиски, който се вливаше в потока на думите ѝ, докато говореше. Продължи с тих глас: – Обитателите живеят тук, защото не могат сами да се грижат за себе си. Повечето страдат от алцхаймер или деменция, или други неврологични болести. Не помнят дори децата си, а още по-малко подробностите от миналото си.

Не бях помислял за това. Усещах как планът ми започва да се пропуква. Как да напиша биографията на герой от войната, ако той не помни какви ги е вършил?

– Нямате ли някой, който е запазил паметта си – попитах с доста по-жален тон, отколкото ми се искаше.

– Може да го пуснем да поговори с Карл – обади се Джанет.

Госпожа Лорнгрен стрелна Джанет с поглед, който обикновено си изпросва приятелят, току-що прецакал прекрасната ти лъжа.

– Карл ли? – попитах.

Госпожа Лорнгрен скръсти ръце и отстъпи крачка назад.

– Кой е Карл? – повторих.

Джанет погледна към госпожа Лорнгрен за одобрение. Когато госпожа Лорнгрен най-сетне кимна, Джанет на свой ред се наведе над плота.

– Името му е Карл Айвърсън. Осъден е за убийство – прошепна тя като ученичка, която изрича нещо неприлично. – От затвора го изпратиха при нас преди около три месеца. Преместиха го от „Стилуотър“¹, защото умира от рак.

Госпожа Лорнгрен изсумтя презрително и добави:

– Явно ракът на панкреаса е напълно подходящ заместител на наказателните мерки.

– Убиец ли? – попитах аз.

Джанет се огледа, за да се увери, че няма да я чуят.

– Преди трийсет години изнасилил и убил четиринайсетгодишно момиче – прошепна тя. – Прочетох всичко в досието му. След като го убил, се опитал да прикрие доказателствата, като изгори трупа в бараката за инструменти.

Изнасилвач и убиец. Бях дошъл в „Хилвю“, за да намеря герой, а попаднах на злодей. Той сигурно имаше какво да разкаже, но дали бих искал да опиша тази история? Състудентите ми щяха да разкажат за баба си, която родила на пръстения под, или за дядо си, който видял Джон Дилинджър² във фойето на някакъв хотел, а аз щях да пиша за мъж, който изнасилил и убил момиче, а после изгорил тялото в барака. Отначало идеята да интервюирам убиец никак не ми се нравеше, но колкото повече обмислях ситуацията, толкова повече започваше да ми харесва. Твърде дълго бях отлагал изобщо да се захвана с работа по този проект. Септември беше почти към края си и трябваше да го предам след няколко седмици. Съкурсниците ми вече бяха извели конете на стартовата линия, а аз още държах моята кранта в обора да дъвче слама. Карл Айвърсън трябваше да стане обект на моето изследване, стига, разбира се, да се съгласи.

¹ Затвор за опасни престъпници в Минесота.

² Прочут американски банков обирджия и гангстер.